

konywano przy użyciu surowic HM, AO, BO, CO, DO i EO, produkcji Krakowskiej Wytwórni Surowic i Szczepionek. Badania biochemiczne przeprowadzono na tworzenie indolu oraz rozkład cukrów: laktozy, sacharozy, adonitu, salicyny, mannitu i maltozy.

Wyniki badań

W wyniku przeprowadzonych badań na 126 szczurach wyosobniono 6 szczepów salmoneli, pochodzących od 5 szczurów, co stanowi jeśli chodzi o częstość występowania 3,96% przypadków. Wszystkie wymienione szczury złowiono w mieście Lublinie, co w stosunku do liczby przebadanych szczurów z tego środowiska stanowi 7,1%.

Występowanie pałeczek *Salmonella* w poszczególnych narządach badanych szczurów podaje tabela 2.

Tab. 2. Występowanie pał. *Salmonella* w poszczególnych narządach badanych szczurów.

Nr badania szczura	Wątroba	Nerka	Śledziona	Kał jelitowy
67	—	—	+	—
107	—	+	+	—
118	+	—	—	—
119	—	—	+	—
124	—	—	—	+
Razem	1	1	3	1

Na podstawie przeprowadzonej analizy serologicznej wyosobnionych szczepów salmoneli zakwalifikowano trzy szczepy (67, 107 — nerka i 107 — śledziona) do podgrupy serologicznej B, a pozostałe do podgrupy serologicznej D. Dla dokładnego typowania wymienionych szczepów przesłano je do Ośrodka Badań Salmonell w Gdyni. W wyniku tych badań stwierdzono następujące typy: szczepy 67 oraz 107 — nerka i 107 — śledziona przedstawiają typ *S. typhimurium*, a szczepy 118, 119 i 124 typ *S. dublin*.

LESZEK NOWICKI

Występowanie włośni u szczurów w województwie lubelskim

Z Katedry Higieny Produktów Zwierzęcych Wydziału Wet. WSR w Lublinie
Kierownik: doc. dr EDMUND PROST

Szerokie rozprzestrzenienie włośnicy u wielu gatunków zwierząt i u ludzi stawia wymienioną pasożytniczą jednostkę chorobową w rzędzie poważniejszych zoonoz. Również i w Polsce stanowi ona zagadnienie inwazyjne, wymagające rozpoczęcia planowej akcji zwalczania.

- Piśmiennictwo
1. Adamski J., Przesmycki F.: *Mikrobiologia Lekarska*, zeszyt IV, Pałeczki duru brzuszego i durów rzekomych. Lek. Inst. Nauk.-Wyd. Warszawa 1948.
 2. Cwiąkała A., Chmielewska M.: *Med. Dośw. i Mikrobiologia*, IV, 135, 1952, (1).
 3. Dräger H.: *Diagnostik der Bakterien der Salmonella-Gruppe*, Akademie-Verlag, Berlin 1951.
 4. Ghosal S. C.: *Indian med. Gaz.* Nr 76, 439, 1941, (cyt. 6).
 5. Gibson E. A.: *Vet. Rec.* Nr 11, 354, 1957, (cyt. 6).
 6. Kendereski S.: *Schlacht- und Viehhof-Zeitung*, 60, 385, 1960, (11).
 7. Kerrin J. C.: *J. Path. Bact.* Nr 31, 588, 1938, (cyt. 6).
 8. Khalil A. M.: *J. Hyg. Comb.* Nr 39, 75, 1938, (cyt. 6).
 9. Lerche M.: *Lehrbuch der Tierärztlichen Lebensmittel Überwachung*, Verlag M. — H. Schaper-Hannover, 1957.
 10. Lihuan-Ying, Davis D. E.: *Amer. J. Hyg.* Nr 56, 90, 1952, (cyt. 6).
 11. Ludlam C. B.: *Mon. Bull. Minis Hlth. Loab. Serv.* Nr 13, 196—203, 1954, (cyt. 6).
 12. Mackerras J. M., Mackerras M. J.: *J. Hyg. Comb.* Nr 47, 166, 1949, (cyt. 6).
 13. Meyer K. F., Matsumura K.: *J. infect. Dis.* Nr 41, 395, 1927, (cyt. 6).
 14. Przyborowski T.: *Szczury, Biologia i Zwalczenie*. 1958.
 15. Slopek St.: *Mikrobiologia Lekarska*. 1958.
 16. Trawiński A.: *Mięsoznawstwo*. 1948.
 17. Wszelaki S.: *Ostre Choroby Zakaźne*, tom IV, 1954.

Adres autora: Lek. wet. Jan Bojarski, Lublin, ul. Akademicka 11.

Bojarski И. — НОСИТЕЛЬСТВО ПАЛОЧЕК САЛМОНЕЛЛЕЗА У КРЫС В ЛЮБЛИНСКОМ ВОЕВОДСТВЕ.

В результате исследований 126 крыс из разных сред люблинского воеводства обнаружено автором у 5 крыс (3,96%) 6 штаммов салмонеллеза — 3 — *S. typhimurium*, и 3 — *S. dublin*.

Bojarski J. — Carrier state of *Salmonellae* in rats of the Lublin province.

As the result of the examination of 126 rats from various environments of the Lublin province, 6 strains of *Salmonellae* were isolated from 5 rats, what makes 3,96%. Three strains were identified as *S. typhimurium*, and three as *S. dublin*.

Bojarski J. — Des rats porteurs de batonnets de *Salmonelle* dans la Woiéwodie de Lublin.

Comme résultat d'examinations de 126 rats, provenant de diverses milieux de la Woiéwodie de Lublin on élimina 6 souches de *Salmonelle* de 5 rats, ce qui fait 3,96%. Trois souches furent définies comme *S. typhimurium*, et 3 comme *S. dublin*.

Bojarski J. — Ratten als *Salmonellaträger* in der Woiwodschaft Lublin.

Im Endergebnis der Untersuchungen von aus verschiedenen Gegenden der Woiwodschaft Lublin stammenden 126 Ratten, wurden 6 *Salmonellastämme* bei 5 Ratten isoliert, was 3,96% ausmacht. Drei Stämme wurden als *S. typhimurium*, drei als *S. dublin* bezeichnet.

gatunków zwierząt domowych i dzikich, przy czym jako baza wyjściowa w rozprzestrzenieniu włośnicy uważane są naturalne ogniska, którymi mają być tereny stepowo-leśne, zamieszkałe przez liczne zwierzęta mięsożerne. Dotychczas nie udało się jednak dokładnie stwierdzić, jakie zwierzęta stanowią ogniwo łączące naturalne ogniska włośnicy ze środowiskiem przydomowym człowieka i pośredniczące w powstawaniu włośnicy u świń.

Rozprzestrzenianie włośnicy wiązano już od dawna ze szczurem, którego wędrówki miały być przyczyną przedostania się włośnicy do Europy i Ameryki. Wg *Leuckarta* szczury stanowią też naturalny rezerwuuar tego pasożyta, utrzymujący się wśród pogłowia tych zwierząt, między innymi także ze względu na panujący kanibalizm. Do zarażeń innych gatunków zwierząt dochodzić ma jedynie przez przypadkowe zjadanie padłych lub złowionych szczurów.

Natomiast wg *Zenkera* rola szczurów w rozprzestrzenianiu włośnicy jest raczej przypadkowa, czego dowodem ma być występowanie tego pasożyta tylko u osobników mających kontakt z rzeźniami, rakarniami itp. W przedstawionym przez tego autora zestawieniu występowania włośnicy u szczurów w różnych krajach, ekstensywność zarażenia osobników z otoczenia rakarni wynosiła ok. 20%, natomiast z innych środowisk tylko ok. 0,36%.

Przeprowadzone przez wielu autorów badania nad nosicielstwem włośnicy w różnych krajach wykazały: w CSRS w 0,28% (3), w Danii od 15,3—27,3% (cyt. 11), w Grecji w 16—24%, w Kanadzie w 5,89% (6), w Norwegii w 70%, Rumunii w 5,36% (1), Szwecji w 23,3—34,6% (cyt. 11), w USA w 10—76% (cyt. 11) i na Węgrzech w 6,8% (cyt. 10).

W Polsce nosicielstwo włośnicy stwierdzili: *Obitz* (5) u 9% szczurów z terenu Warszawy, *Röbiger* (cyt. 10) u 3,6% szczurów z woj. poznańskiego, *Staszkiewicz* (10) na 685 szczurów z terenu rzeźni w Lublinie u 2,8%, *Kozar* i *Warda* (4) na 204 szczury z Gdańska w ok. 0,98%, oraz *Golba*, *Ogońska*, *Winniczek* i *Sztaba* (2) na 1647 szczurów z portu szczecińskiego w ok. 0,06% (1 przypadek).

Badania własne

Celem przeprowadzonych badań było zorientowanie się o stopniu zarażenia szczurów włośnicami w województwie lubelskim.

Materiał badawczy stanowiły szczury pochodzące z Zakładów Mięśnych w Lublinie, oraz ze środowisk miejskich i wiejskich Lubelszczyzny, dostarczone przez Lubelski Zakład Dezynfekcji, Dezynsekcji i Deratyzacji.

Ogółem przebadano 165 szczurów wędrownych (*Rattus norvegicus* B.), z czego 39 sztuk pochodziło z rzeźni w Lublinie, 70 ze środo-

wisk przydomowych Lublina i miast Lubelszczyzny, oraz 56 ze środowisk wiejskich (gospodarstwa rolne) woj. lubelskiego.

Wykrywanie włośnicy przeprowadzono metodą trychinoskopową, poddając badaniu 14 preparatów pochodzących z filarów przepony każdego osobnika. Wyniki badań podaje tabela 1.

Tabela 1

Środowisko	Ilość przebadanych szczurów	Ilość zarażonych szczurów	Stopień zarażenia w %
Rzeźnia w Lublinie	39	2	5,13 %
Lublin i miasta Lubelszczyzny	70	0	0 %
Wsie i gospodarstwa rolne woj. lubelskiego	56	0	0 %
R a z e m	165	2	1,02 %

Wyniki badań wykazały zarażenia włośnicami szczurów tylko ze środowiska rzeźnianego, podczas, gdy osobniki pochodzące ze środowisk przydomowych, miejskich i wiejskich, były wolne od tego pasożyta.

Wydaje się, że nie należy przeceniać znaczenia szczura w rozprzestrzenianiu włośnicy. Rola jego w inwazyjności tego pasożyta nie jest przypuszczalnie większa niż innych zwierząt mięsożernych.

Piśmiennictwo

- Gherman I., Marches G., Popescu Gh., Trocan M., Sendroiu L.: Probleme Zootehn. si Verinare. 3, 1959.
- Golba J., Ogońska A., Winniczek H., Sztaba T.: Wiadomości Parazytologiczne VI, 309, 1960 (4).
- Hovorka J.: Wiadomości Parazytologiczne III, 231, 2-3, 1957.
- Kozar Z., Warda L.: Wiadomości Parazytologiczne II, 173, 1956 (Nr 5 Suppl.).
- Obitz K.: Wiadomości Weterynaryjne XV, 361, 158, 1933.
- Poolle J. B.: Can. J. of Comp. Med. a Vet. Sc. 8/1952.
- Prost E.: Medycyna Weterynaryjna XV, 217, 1959 (4).
- Prost E.: Acta Parasitologica Polonica Vol. III, Fasc. 8, 217, 1955-56.
- Przyborowski T.: Szczury, biologia i zwalczanie. P. Z. W. L. W-wa 1958.
- Staszkiewicz G.: Medycyna Weterynaryjna I, 103, 1945 (5).
- Trawiński A.: Medycyna Weterynaryjna XI, str. 578, 643 i 708, 1955, (Nr 10, 11, 12).
- Wszelaki S.: Ostre choroby zakaźne. T. IV. P. Z. W. L. W-wa 1954.

Adres autora: Lek. wet. Leszek Nowicki, Lublin, ul. Akademicka 11.

Новици Л. — ТРИХИНОЗ У КРЫС В ЛЮБЛИНСКОМ ВОЕВОДСТВЕ.

Автор исследовал на трихиноз (*Trichinella spiralis*) 165 крыс в люблинском воеводстве, а в этом числе 39 крыс бойни, 70 — в городских и 56 — в деревенских домашних средах. Наличие трихин обнаружено у 2 крыс (1.02%) бойни.

Nowicki L. — Occurrence of trichinellae in rats of the Lublin province.

Studies were conducted on 165 rats from the Lublin province on the carrier state of trichinellae (*Trichinella spiralis*), whereby 39 of them originated from the abattoir, 70 — from municipal environments and 56 — from rural environments. The presence of

trichinellae was found in 2 rats (1,02%). Both the rats originated from the abattoir.

Nowicki L. — *L'apparition de trichinella spiralis chez les rats de la Woiéwodie de Lublin.*

On examina 165 rats de la Woiéwodie de Lublin, dont 39 de l'abattoir, 70 de milieux urbanis et 56 de milieux ruraux. On constata les trichinelles chez 2 rats (1,02%), qui provenaient de l'abattoir.

Nowicki L. — *Trichinenfunde bei Ratten der Woiwodschaft Lublin.*

Auf Trichinella spiralis wurden 165 Ratten der Woiwodschaft Lublin untersucht. Davon stammten 39 Ratten aus den Schlachthöfen, 70 aus städtischen und 56 aus ländlichen Behausungen. Trichinen wurden bei 2 Ratten d. i. 1,2% festgestellt. Beide Tiere stammten aus einem Schlachthof.

CHOROBY ZAKAŻNE I INWAZYJNE

DR HENRYK OBERFELD

Dyrektor Departamentu Weterynarii

Konferencja FAO i OIE w sprawie chorób zwierzęcych Bliskiego Wschodu

W dniach od 19 do 24 czerwca 1961 r. odbyło się w Ankarze zebranie Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) i Międzynarodowego Biura Epizotii w Paryżu na temat chorób zwierzęcych, które występują w krajach Bliskiego Wschodu i stanowią poważne niebezpieczeństwo dla innych krajów.

Porządek dzienny:

1. Wybór Przewodniczącego i Wiceprzewodniczących
2. Przyjęcie porządku dziennego
3. Pomór koni
4. Gorączka kataralna owiec
5. Listerioza
6. Dolegliwości enterotoksemiczne
7. Dermatitis nodularis
8. Paratuberkuloza
9. Afrykański pomór świń
10. Metody diagnostyczne, środki ochronne i zwalczanie
 - a) w skali państwowej
 - b) w skali regionalnej
11. Sprawy różne.

Konferencję otworzył Minister Rolnictwa Turcji prof dr Osman Tosum, który został wybrany przewodniczącym honorowym.

Przewodniczącym zebrania wybrano dra Enver Erlat'a (Turcja) a wiceprzewodniczącym dr Anacleto B. Coronel'a (Filipiny). Jako sprawozdawców wyznaczono dr A. W. Stableforth'a (Zjednoczone Królestwo) i dr M. Lucas'a (Francja).

Dyskusję w sprawie gorączki kataralnej owiec (Blue tongue), dermatosis nodularis (Lumpy Skin Disease) afrykańskiego pomoru koni prowadził dr Aleksander, w sprawie enterotoksemii, dr A. Rafyi, paratuberkulozy (choroba Johnego) dr A. W. Stableforth, listeriozy dr M. Lukas, odnośnie afrykańskiego pomoru świń dr R. Vittoz.

W konferencji wzięli udział przedstawiciele 39 krajów oraz FAO i OIE. Ze Związku Radzieckiego uczestniczył Z-ca Szefa Służby Wet. dr Nieczajew i dr A. Zotow z Moskwy, z Czechosłowacji — dr R. Hubik, z Rumunii —

dr Ion Stancu i dr V. Tomescu. Polskę reprezentowali — Dyrektor Departamentu Weterynarii dr H. Oberfeld i dr Z. Larski.

Omawiane na konferencji choroby nie były dotychczas stwierdzone w Polsce, jednak z uwagi na wielki ruch komunikacyjny i kontakty handlowe z krajami Bliskiego Wschodu i Afryki stwarzają ciągłą groźbę zawleczenia ich do Polski. Poza aspektem czysto naukowym w czasie dyskusji poruszono były sprawy wykrywania, diagnozowania, zapobiegania i zwalczania w/w chorób.

W wyniku kilkudniowych dyskusji opracowano zalecenia, dotyczące postępowania w wypadku wystąpienia chorób na terenie zainteresowanych krajów.

Gorączka kataralna owiec

Ze względu na znaczne rozszerzenie się gorączki kataralnej owiec w ostatnich latach poza Afryką i możliwości pomimo niewykrycia urzędowego jej istnienia w niektórych krajach pod odmienną formą — zebranie zaleciło wezwać władze weterynaryjne we wszystkich krajach do podjęcia ankiety statystycznej — odnośnie występowania tej choroby u owiec, kóz, a także u bydła oraz do wydania w tym względzie odpowiednich obostrzeń przy imporcie wszystkich przeżuwaczy. Zalecenie to stwierdza, że obecnie skuteczną metodą profilaktyczną w krajach, w których występuje enzoootycznie gorączka kataralna owiec, jest uodpornienie za pomocą szczepionki, zawierającej osłabiony wirus żywy.

Wyrażono życzenie, aby generalny Dyrektor FAO w porozumieniu z Dyrektorem OIE utworzył światowy ośrodek przystosowany dla identyfikacji i określania izolowanych szczepów wirusa tej choroby.

Środkami profilaktycznymi przy imporcie bydła i owiec z krajów zainfekowanych gorączką kataralną owiec, które zaleca się stosować są: